

„Ízlésben és szellemben sem változtam...”

Beszélgetés Püski Sándorral

– Mélyen tisztelt Püski úr, aki csak egy kicsit is jártas a magyar művelődés- és irodalomtörténetben, az nem kerülheti meg az Ön nevét és működését. Fél évszázad magyar könyvkiadásának Ön az egyik legjobban csengő neve. Ezt a munkásságot felmérni, leírni, értékelni monográfiák sorozatának lenne a dolga, nem egy rövid interjúé. Mi tehát ismertnek vesszük az Ön „előéletét” – tehetjük ezt annál inkább, mert folyóiratunkat könyvtárosok olvassák – és csak a legutóbbi időszakról kérdeznénk. Mindenekelőtt arról, hogy miért, hogyan, milyen kondíciókkal és milyen reményekkel tért annyi idő után haza?

– Az 1970-es kivándorlásom sem Amerikáért történt, hanem azért, hogy húsz évi szünet után – a kiadók államosításától számítva – a magam módján visszakerülhessek a magyar könyves pályára. Természetes volt tehát, hogy hazajöjjek, mihelyt a politikai változások lehetővé tették.

Az 1988-as iparüzési feltételek nehézkessé tették az újramezdést. A kötelező társasági forma (nálunk a Kft.) hamarosan kellemetlenné és költségessé váló társulásba kényszerítettek. Sok időbe, energiába és pénzbe került, mire a vállalkozás családi üzemben érvényesen folytatható lett.

A kinti kiadványaim és más magyar könyvek felhalmozott készletéből hoztam haza, s annak gyors forgalmazása adta meg az itthoni vállalkozás anyagi alapját.

Reményeim nagyok voltak szakmailag is, politikailag is. Az előbbit hamarosan lehűtötte a könyvterjesztési hálózat máig húzódo csődje, a Magyar Demokrata Fórumhoz kötődő utóbbit a '89 őszén váratlanul bekövetkezett belső és külső változások.

– A Püski kiadó milyen most? Mekkora? Mik a paraméterei?

– Alakilag egyszemélyes, a valóságban családi Kft., a feleségemmel és László fiúmmal együtt három családtaggal, két bolti alkalmazottal és egy könyvelővel.

1993-ban kiadtam 21 könyvet, összesen 414 ív terjedelemben és 86 000, vagyis

átlagosan 4100 példányszámban. Tehát létszámban a legkisebb kiadók közé tartozunk, teljesítményben valahol a középmezőnyben.

– *Egy ilyen kiadó hogyan illeszkedik a mai – meglehetősen anarchikus – hazai kiadói helyzetbe, világba?*

– Alkalmazkodunk a helyzethez. A lehetséges legkisebb rezsi, kis példányszámokkal.

– *Van a szellem és vannak a „piszkos” anyagiak. Ha valaki végignézi az Ön kiadójának ajánlatait, szívét öröm tölti el. Jobbnál jobb, igényesebbnél igényesebb művek. Vajon kamatozik-e ez az igényesség? Üzlet-e, jó üzlet-e a Püski kiadó?*

– Annyira üzlet kell hogy legyen, hogy ne bukjunk bele. Jó üzlet sohasem volt.

– *Senki előtt nem titok, hogy Ön a magyar irodalom, a magyar szellemi élet egy bizonyos irányzatát, egy bizonyos szellemiségű válfaját „vállalta fel”. Nevezhetjük ezt népinek, népi-nemzetinek, népnemzetinek, magyar sorskérdésekkel foglalkozónak, sok másnak is. Ön minek nevezi, hogyan jellemzi ezt az irányzatot? Irányzatnak tartja-e egyáltalán, vagy ennél többnek, másnak?*

– Régen népinek neveztük, de már akkor is érvényesen nemzetit értettünk alatta. Népi ma is annyiban, hogy elsősorban az alsó- és középrétegek ügyét szolgálja szellemenben is, politikában is, nemcsak a paraszti származásomból adódó természetes szerelem miatt, hanem azért is, mert ott van a legnagyobb szükség rá.

– *Bizonyos folytonosság eltagadhatatlan az Ön működésében, elejétől máig. Ám valóban van ilyen folytonosság? Mi a különbség az Ön régebbi és mai válogatási szempontjai között?*

– Van folytonosság. Ízlésben és szellemenben sem változtam lényegesen.

– *Szerzői, kiadandó művei közt hogyan válogat? A hogyant kettős értelemben gondoljuk. Kiket tart – nagyon csúnya szó, de kifejező – „profiljába” vágónak, kiket nem? Ki segít Önnek a kiválasztásban, a mai, friss művek értékelésében, „tájéltásában”?*

– A régi kiadványaim nagy része a háború után nem jelenhetett meg. Természetes tehát, hogy elsősorban azokkal igyekszem az újabb nemzedékek szellemi életét gazdagítani. A második csoport az emigrációban kiadott, részben kint „megnőtt” szerzők, részben hazai szerzők akkor itthon kiadhatatlan könyvei. A harmadik csoport a még annak idején itthon megismert ugyanazon íróknak, tehát a nép írók harmadik nemzedékének, a mai 50–60 éveseknek a könyvei. A negyedik pedig a határokon túli nemzeti közösségek gondjaival foglalkozó írások. A mai fiatal nemzedékre nem marad energia, még a megismerésére se nagyon. Mire a lapjuk megjelenik, betöltöm a 83. évet. Örülök, ha néhány évig még a vállalt keretben folytatni tudom.

– *Az Ön által képviselt kiadói politikának milyen politikai vonzatai vannak? Politikus kiadó-e Ön? Milyen a kiadó viszonya a politikai irányzatokhoz, pártokhoz?*

– A népi mozgalom politikai céljaiért, Sinka István kifejezésével: az „alulso Magyarországért” indultam a 30-as évek második felében. A háborús pusztulás és a szovjet megszállás minket ütött ki először, nagyrészt mindjárt 1945-ben, '62-ben egy politikai műperben börtönbe kerültem s még örülhettem, hogy nem '50-ben vagy '57-ben került rá a sor, mert akkor sokkal súlyosabb lett volna. A hazatelepülés is azzal kezdődött, hogy '87 őszén benne voltam a Magyar Demokrata Fórum alapításában, s okkal számolhattam azzal, hogy nemcsak kiadóként, hanem politikusként is részt vehetek az alakuló közéletben. Az MDF vezetésében '89 őszén bekövetkezett változás, az azutáni kétbalkezes politikai akciók (köztársasági elnökje-

lölt-állítás, a „négyigenes” szavazás bojkottja), de különösen a népi mozgalomnak az MDF-en belüli háttérbe szorulása ezt lehetetlenné tették.

A múlt nyári Szárszói Tábort azzal a céllal hívtuk össze, hogy együtt megpróbáljuk újra rendezni a nemzeti pártok és mozgalmak megkeveredett hadállásait, mert a '94-es választásokon csak szövetségben nyerhetünk. Sajnos, az MDF politikai vezetése nem használta ki a felajánlott lehetőséget a „mentsége” kifejtésére, a decemberben kiadott 700 oldalas „Szárszó '93” című jegyzőkönyv így is tanulságos látlelet a nemzet állapotáról és hasznos „vénykönyv” lehet a második nemzeti fordulóra.

– Mint talán a legtapasztaltabb, legrégebb magyar kiadó, hogyan látja a mai magyar kiadást? Mik a legnagyobb bajai? Hol lát pozitívumokat, dicséretes vonásokat? Milyen lenne az optimális kiadói helyzet? Hétszáz körül jár ma a kiadók száma. Közülük nagyon sokan csak szemetet adnak ki, a pénzre utaznak. Gondolja, hogy letisztul rövidesen ez a zavaros helyzet?

– A kiadást legjobban a könyvkereskedelem tartós csőd-állapota nyomorítja meg. A Művelődési Minisztérium hiába próbálkozott, hogy az Állami Vagyongépellőtség a meglévő vagyont illetően, az önkormányzatok pedig az üzlethelyiségek fenntartásában az 1989-es állapotot biztosítsák legalább a szakma számára, ezért az utód-vállalatok újból csődbe kerültek, a könyvesboltok magánosítása terén sem történt lényeges változás. A könyvszakma értékes része jelenleg nem bírja a piaci versenyhelyzet költségeit viselni. A Magyar Könyv Alapítvány és más közületek egyes könyvek kiadását célzó támogatása jelentős segítség, de nem elégséges.

Az alja-kiadás – érdeklődés fogytán – lassan visszaszorul a maga természetes csatornáiba, mint mindenütt a világon. Nem ez a fő baja a szakmának, s bármiféle tiltás és mesterséges beavatkozás csak ártalmas lehet.

– Az Ön kiadványainak kik a legjobb vevői? Mit tart a könyvtárakról? Üzenne-e valamit a könyvtárosoknak?

– Sok egykori könyvbarátunk talált meg újra bennünket a családjukban „beoltott” gyermekeivel és unokáival együtt, és személyes ajánlás útján sokan mások. Segíte-

nek a könyvbemutatóinkról s a rólunk szóló rádiós és televíziós híradások, sajtóközlemények.

Köztudomású, hogy a közkönyvtárak vásárlási keretei szűkre szabottak, de arra kérjük a könyvtárosokat, hogy legalább egy-egy példányt vásároljanak az értékes, nehezebb fajsúlyú kiadványokból is. Nem könnyű feladat: az olvasóikat ne csak kiszolgálják, hanem neveljék is, különösen a fiatalokat. Egyébként az állami könyvterjesztő hálózatból alakult utód-vállalatok közül éppen a Könyvtárellátó Vállalat az egyik olyan cég, amely keveset vásárol ugyan, de a számláit legalább időben kifizeti.

– *Őn a legfejlettebb nyugaton is sokáig élt, működött. Onnan milyen tapasztalatokkal tért haza? Mi hasznosítható és mit hasznosít Ön az ottani módszerekből, technikákból, számítógépes és menedzsmenttudományokból?*

– Észak-Amerikában, 20 millió km²-es óriási területen kisebb-nagyobb közösségekben élő magyarok voltak a vásárlóink. Ha legtöbbet értünk is el magyar könyvesként, ez nem volt elég egy nagy vállalathoz, s kezdő tőke nélkül is, meg kellett elégednünk a családi keretekkel, tehát mai műszóval: kézi vezérléssel dolgoztunk, s a nemzeti kereteken kívüli angolszász könyves világba még az angol nyelvű magyar könyvekkel sem tudtunk igazán bekerülni. Életkorunk és technikai járatlanságunk miatt is nehéz feladat lett volna nagyvállalati módszerekkel élnünk.

Ez itthon sincs másképp. Talán az utódaim, ha lesz aki folytassa.

– *Milyen a viszony a Püski kiadó és a Püski Könyvesház között?*

– Egy és ugyanaz a cég.

– *Emlékezünk egy nyilatkozatára, mely szerint Amerikában a könyvkereskedéssel kereste meg a pénzt kiadója számára. Most is el lehet ezt mondani?*

– El. Abból a kiadói hátrányból, hogy csak néhány könyvesbolt vásárolja a kiadványainkat, előny is származik: rászoktatták olvasóinkat arra, hogy megkeressenek a Krisztina körút 26. alatti könyvesházunkban, s ha már ott veszik meg a könyveinket, van bennük annyi szolidaritás, hogy a más, őket érdeklődő könyveket is nálunk vásárolják. Így legalább félig ez az egyetlen könyvesbolt tartja el a kiadót. A vidékiekkel vagyunk bajban, de vidékről és a külföldi látogatók közül is mind többen keresnek meg bennünket. Remélem azonban, hogy előbb-utóbb a megyeszékhelyeken és más nagyobb városokban akadnak olyan könyvesboltok, melyek berendezkednek a mi könyveinkre is.

Bereczky László – Vajda Kornél

A Pro Pannonia Kiadói Alapítvány pályázati felhívása

A pécsi székhelyű Pro Pannonia Kiadói Alapítvány pályázatot hirdet 1994 és/vagy 1995-ben kiadásra kerülő művek megjelentetésére. A pályázat benyújtásának feltételei:

– pályázni kész kézirattal vagy színopszissal (és a hozzá mellékelte legalább egy kidolgozott fejezettel) lehet,

– a pályamű tárgyával, témájával és/vagy a szerző személyével kapcsolódjon Baranya megyéhez vagy a dél-dunántúli régióhoz,

– műfaji megkötöttség nincs.

A Kuratórium külön figyelmet fordít azon pályázatokra, melyek valamilyen formában kapcsolódnak az 1996-ra tervezett Világkiállításához. Kedvező szakmai elbírálás esetén előnyt élveznek azok a szerzők, akik pályamunkájuk megjelentetéséhez valamilyen pénzügyi forrással már rendelkeznek. Ebben az esetben az alapítvány kiegészítő támogatást nyújt/hat/ a mű megjelentetéséhez.

A pályázati kiírás alapjául szolgáló források – az egyes munkák kiadási költségeitől függően – néhány (három-öt) pályamű díjazását és megjelentetését teszik lehetővé.

A pályázatokat név és pontos cím feltüntetésével lehet benyújtani a Baranya Megyei Könyvtár – Pannonia Könyvek Szerkesztősége címére (7601 Pécs, Pf. 100). Benyújtási határidő: 1994. január 31. A pályázatok elbírálására 1994 április végéig kerül sor. A döntésről a résztvevőket személyesen és a sajtó útján értesítjük.

Pro Pannonia Kiadói Alapítvány Kuratóriuma

Hirdessen a

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS *ban*

**Egész oldalas hirdetés 25 000,
fél oldalas hirdetés 12 500,
negyed oldalas
hirdetés 6250 Forint + 25% ÁFA**

**Kiemelt helyen
– a borító 2. és 3. oldalán –
elhelyezett
egész oldalas hirdetésekért
csak 30 000 Forint + 25% ÁFA
díjat kell fizetni
Esztétikus tervezés
és kivitelezés!**

A KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS *ban*

hirdessen